Söz Sanatları (Edebî Sanatlar)

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **1–c 2–d 3–e 4–a 5–b**

Teşhis kişileştirme, intak konuşturma, telmih hatırlatmadır.

2 **Benzeyen: dedem Benzetilen: çınar Benzetme yönü: ulu ve gölgeli olması Benzetme edatı: gibi**

Nitelikçe zayıf olan (dede), nitelikçe güçlü olana (çınar) benzetilmiştir.

3 **A) Teşbih**

Annenin sesi (benzeyen), yumuşaklık yönüyle ninniye (benzetilen) "kadar" edatıyla benzetilmiştir.

4 **a) teşhis (kişileştirme) b) tezat (sevinç ve hüznün kapı çalması ayrıca teşhistir) c) mecazımürsel (ad aktarması)**

c'de "okul" sözüyle okuldaki insanlar kastedilmiştir.

5 **E) Yaşlı ceviz, dalındaki kuşa "Acele etme, bahar gelecek." dedi.**

İnsan dışı bir varlık olan ceviz ağacı konuşturulmuştur.

6 **C) Mübalağa**

Bir ahla göğün sarsılması, durumun olduğundan çok büyük gösterilmesidir.

7 **D – Y – D – Y**

Açık istiarede yalnızca benzetilen söylenir; mecazımürselde benzetme amacı yoktur.

8 **B) Tenasüp**

Gül, bülbül, bahçe ve bahar aynı alanla ilgili sözcüklerdir.

9 **D) Telmih**

Ferhat ile Şirin hikâyesindeki dağı delme olayı hatırlatılmıştır.

10 **Örnek: a) Sokak lambaları, gece boyunca yolcuları gözledi. b) Zengin de yoksul da aynı yağmurda ıslandı.**

Teşhiste insana ait bir özellik insan dışı varlığa yüklenmeli; tezatta karşıt kavramlar birlikte kullanılmalıdır.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **D) Yalnızca benzetilen söylendiği için açık istiare yapılmıştır.**
Askerler (benzeyen) söylenmemiş, yalnızca aslanlar (benzetilen) söylenmiştir.

12 **C) Kapalı istiare**
Rüzgâr (benzeyen) söylenmiş, benzetilen hayvan söylenmeden ona ait "ısırmak" özelliği verilmiştir.

13 **E) Mübalağa**
İstanbul'un tek bir taşına bütün Acem (İran) ülkesinin feda edilebileceğini söylemek bir abartmadır.

14 **A) Tecahülüarif**
Çiçeklerin baharda açtığı bilindiği hâlde bilmezlikten gelinmiştir.

15 **B) Ay, senin güzelliğini kıskandığından bu gece bulutların arkasına saklandı.**
Ayın bulutların arkasında kalması, gerçek nedeni dışında güzel ve hayalî bir nedene (kıskançlık) bağlanmıştır.

16 **a) Fuzûlî → Fuzûlî'nin şiirleri b) çaydanlık → çaydanlıktaki su c) mahalle → mahallede oturanlar**
Mecazımürselde benzetme yoktur; söz, ilgili olduğu başka bir söz yerine kullanılır (yazar-eser, kap-içindeki, yer-insanlar).

17 **A) Teşhis (kişileştirme)**
Vatan, bağrı olan ve kurtarılmayı bekleyen bir anne gibi kişileştirilmiştir.

18 **D) Gözlerindeki ışık, bütün sokağı aydınlattı.**
Diğer seçeneklerde gece-gündüz, ağlamak-gülmek, uzak-yakın (ortasında), yaşlı-genç karşıtlıkları vardır.

19 **C) Teşbihte benzeyen ve benzetilen birlikte bulunur, istiarede bunlardan yalnızca biri bulunur.**
İstiare, temel ögelerden birinin söylenmediği güçlü bir benzetmedir.

20 **Dağlar – saçlarına örtü takmak / Sonbahar – mektup bırakmak**
Saç ve örtü takmak, mektup bırakmak insana özgü özellik ve davranışlardır.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **E) Şair, ünlü bir aşk hikâyesini hatırlatarak telmih yapmıştır.**
Beyitte herhangi bir hikâye ya da ünlü kişi hatırlatılmamıştır; mübalağa ve teşbih (murad şem'i) vardır.

22 **B) Teşbih – açık istiare – intak – teşhis**
I: Mehmetçik kaleye benzetilmiş; II: yalnızca benzetilen (kurtlar) var; III: kuşlar konuşturulmuş; IV: rüzgâra insana ait "yumruklamak" eylemi yüklenmiş.

23 **C) Tecahülüarif**

Sabah olduğu için aydınlandığı bilindiği hâlde bilmezlikten gelinerek soru sorulmuştur.

24 **Hüsnütalil. Güneşin doğması, gerçek nedeni dışında güzel ve hayalî bir nedene bağlanmıştır; bu, sevilen kişiye verilen değeri vurgular ve anlatımı etkileyici kılar.**

I. cümle yalnızca bir doğa olayını bildirir; II. cümle aynı olaya şiirsel bir gerekçe ekler.

25 **A) Deniz, kıyıdaki taşlara bir anne gibi fısıldadı: "Uyuyun artık."**

Denize fısıldamak özelliği verilmiş (teşhis), "bir anne gibi" benzetilmiş (teşbih) ve konuşturulmuştur (intak).

26 **E) "Kalem, defter, mürekkep; yazılmamış bir mektup"**

Kalem, defter, mürekkep, mektup aynı alanla (yazı) ilgili sözcüklerdir.

27 **D) Leyla ile Mecnun'un yolu gibi ayrı düştü yollarımız.**

Leyla ile Mecnun hikâyesinin hatırlatılması telmihtir; diğerlerinde "sofra, masa, şehir, kapılar" mecazımürsel ya da kişileştirme yoluyla insanlar için kullanılmıştır.

28 **Teşbih (umut → sabah yıldızı, "gibi" ile), teşhis (umudun kapıyı çalması), intak (umudun konuşturulması)**

Soyut bir kavram olan umut hem benzetilmiş hem kişileştirilip konuşturulmuştur.

29 **B) Güneş – teşhis**

Sabah pencereden giren, "altın saçları" olan varlık güneştir; ona insana özgü davranışlar yüklenmiştir.

30 **C) Metnin bilimsel doğruluğunu ve kesinliğini artırır.**

Söz sanatları estetik ve anlam zenginliği sağlar; bilimsel kesinlik öğretici metinlerin özelliğidir.